

KÖLTŐ

és

SZÍNHESZNŐ

**Selényi Etelka
költeményei**

Mintha

Mintha vasárnap lenne e korareggel,
mintha szerelmesek lelke ölelkezne,
mintha minden napraforgón aranyló csók
tüzelne lángolva, forrón, — hajnalokból
lopott harmatos vággyal
az ébredő madárdal
ünnepi himnuszában.

Mintha örökké tartana a vadgalamb
búgása; kru-kru, — trarara és már panasz
zendül a fák alatt, zavart takargatva,
vadóc, nőstényfájdalmakat és nő a harc,
búgnak a bokrok, a fák,
hajnalcsókolta csaták
vágják a búzakaralászt.

Mintha — az a reggel lenne, korareggel,
mintha minden ébredzene édes neszsel,
mintha — mégis — halott torról, égő gyolcsról
emlékezne, csapolt borról, tépett csókról
minden, minden, s csak nézek,
nézek — régi emlékek
zöld csalánköntösében.

Megjelent: Érdekes Ujság, 1957.11.30.

Fürdőkádban

A fürdőkádban térdrehulltam,
arcom a langyos vízbe dugtam,
s úgy muzsikáltam a számmal,
hogy táncraperdült, s hullámozott a víz.
Bugyborékol, kacagott a fenyőillatos,
halovány zöld szín,
s a piros és fekete csempék,
mint ropogós, duzzadt cseresznyék
körülvették nesztelen
árnyékokkal gőzölgő testemet,
a nevetésemet, s a sok kis apró szeplőt
barna vállamon.

S míg játszottam, eszembejutott,
hogy tegnap reggel is így futott,
jaj az idő, s elkéstem!
Sietni kell! S még mélyebben buktam
alá, s egyre hevesebben trombitált a kád.
Propeller volt a
szám, s lehuny szememben sok régi
nyár tündökölt, — hányszor felényi
örömök, bánatok, mint
most, gyerekfüllel hallott dallamok...
S láttam a napsütött rajkókat; kavicsokat,
sok-sok kis halat:

szitakötőfelhőt odalent,
s éreztem a nádasok megett
száradó halászhálók
fanyar illatát. Jaj, a kis Dunát
hivogattam, selymes vánkosára fejemet
hajtottam, arccal
ráborultam és sírtam, s csókoltam
a langyos kádvizet és vacogtam,
mert meztelen hátamon
november lovagolt és rohanás, —
s a régi teknős-kisgyerek bolyhos kendőkbe
csavarta magát.

Megjelent: Érdekes Ujság, 1957.12.21.

Órá gondolok

A Balatonra, s a Velencei-tóra gondolok,
S a cserépkályhát ölelem
Idegen, kopott kis szobában, egyedül,
Hol a meleg a csenddel egyesül,
S egy konyhavekker
Ketyeg esetlenül.

Órá gondolok, ki mindig volt és sose lesz, —
A szerelemre — és közelebb
Húzómszámolyom a kályhához,
Kihűlt vágyaimat a rest mához,
S mint a vak,
Ha hangos állomáshoz
közelít,
magam elé tartom reszkető ujjaim.

Megjelent: Népszava, 1958.02.02.

Hiába

Hiába kérdeznél, — nem tudnék felelni rá,
hogy mi a lényeg, cél, s értelem,
hogy miért az örökös gyötrelmem,
s honnan a nevetés, s bátorság hozzá,
hogy gond-hajszálakból hetyke, vidám konttyá
fonják fürge ujjak az éveket?!
Hiába kérdeznél,
s faggathatsz
százszor is, újra meg újra, mély hallgatásom
kútja kiapadhatatlan.
Felszínén láthatatlan gyűrűk fénylenek,
míg lent a mélyben lakodalmassal menetek,
pántlikás szekerek szállnak, s károkozó varjak,
fekete csőrű, gonosz pithiák hadarnak.

Megjelent: Kortárs, 1958/4. szám (április)

Anyámhoz

Sima haja ősz és tartása görnyedt.
Beteg és szegény.
Sohasem volt gazdag, a filléreket
ismerte csupán,
munkából merített új erőt, s csak a
semmittevés, óh
a gondtalanság az, mi számára új
és ismeretlen,
s én félek, hogy már-már hiába minden
kapkodás, elmegy
anélkül, hogy fáradt kezébe fogná
ajándékom, a
kényelmes, nyugodt életet, s magával
viszi harcaim,
könnyeim, a munkát, — semmi egyebet!
Mert jó sem vagyok
hozzá! Véredényeiben az egyik
csomó, — én magam,
türelmetlen szavam, amit nem képes
szétbogozni sem
ma, sem tegnap és soha!

Bocsássál meg

Anyám, egyetlen szent, akit ismerek!
Eléd térdelek
lásd, s Te újra és újra megbocsátasz,
mint aki tudja
és érzi, hogy egész szívvel szereti
ez az idegen, —
saját gyermeke.

Megjelent: Népszava, 1958.05.04.

Érinteni sem merem...

Messze voltál és seholy voltál,
És mégis mindig velem voltál.
Évek sodra partomra dobott,
S aggódva lestem arcod, homlokod,
Hogy élsz-e még, hogy megismersz-e
még,
Hogy a sok-sok parányi emlék
Riadt csapkodással, átázott,
Összetört szárnyal kiért csatázott?!
Értem? Nem hiszem, se reszket a kezem,
És jaj, érinteni sem merem
Halvány mosolyommal szép szemed.
Csak nézlek, mikor észre sem veszed.

Megjelent: Ország-Világ, 1958.06.25.

Egyre éhesebben

Csuklómat fekete pulóver takarta, —
és egy pillanatra megpihent
a kezéd rajta.
Ha öt ujjad parancsolt volna,
ha hívott volna, —
szó nélkül, — boldogan követtelek volna!

Évek óta várom a Te üzeneted,
hogy Te kérjél, Te szólítsad
testem, lelkemet,
bár néha félek, — megöregszem!
S tükörszememben
mindig Téged látlak, egyre éhesebben.

Megjelent: Kortárs, 1958/7. szám (július)

Nem engedem

Ha átnyújtanám az asztalon kezem,
meg is érinthetném a végtelen
parányi pontját, téged, én kedvesem!
De törvények kötnek, s nem engedem, —
nem tűrhetem, hogy megalázzam magam,
hogy eléd hulljon dadogó szavam
tehetetlen mosolyán a szerelem!
Meghalna pengeéles szemedben
szép, féltve őrzött hallelujás titkom
és egészen ki kellene innom
a kigúnyoltak keserű italát!
Nem, — nem! Így a jobb, hogy te odaát
ülsz, az asztal másik oldalán, s nézlek
és — betűkké válsz bennem — emléknek.

Megjelent: Népszava, 1958.09.14.

Márványasztalok

A márványasztalok hidegek.
Kánikulában ódon ebédlők,
s tükrös cukrászdák ilyenek.

A márványasztalok hidegek.
Januári ágak bőrén a hó
is melegebb és meredek,

csúszós hidegek ágaskodnak
a márvány húsát tépő ereken.
Agyunkban is így vonulnak,

ily gőgös, hűvös simasággal
a gondok, bajok, púpos nyavalyák,
s vihar se kell, hogy a náddal

felvegyük a versenyt, s mosollyal
könyököljünk márványasztalokon.

Megjelent: Kortárs, 1958/12. szám (december)

És nincs tovább...

Most azt képzem, hogy itt vagy énvelem,
hogy szemedbe merül szomjas kék szemem
és nincs tovább...

Esti fényben kopott padon ülünk,
itt a fasorban és hűséget esküszünk
és nincs tovább.

Magadhoz ölelsz, mert magadnak akarsz —
örök barátság — és ha magamra hagysz?!
De nincs tovább.

Messze vagy, s mikor láthatlak, nem tudom?! —
Előttem állsz, ha szememet lehunyom
és nincs tovább.

Megjelent: Népszava, 1959.02.01.

Nevedet mondom

Nevedet mondom magamban magamnak, —
Mintha árkot ásnék mindegyik szavamnak.
Súlyos göröngyök dobbannak a mélybe,
Magánosságom titkos rejtekébe.

Nevedet mondom magamban magamnak,
Elmúlt nyaram fölött kudarcok aratnak
Kékfényű kaszákkal, elrekedt torokkal,
Sóhajjal és bajjal, karcos új borokkal.

Nevedet mondom magamban magamnak,
Nevedet dúdoló se-volt fiamnak,
S úgy hívogatlak, mintha tavasz lenne,
Mintha napfény hullna rossz harminc évemre.

Megjelent: Élet és Irodalom, 1959.02.27.

Ezerszer szebb

Asszonyok sulykolták
— láttam —
térdig a kis Dunában állva
a sok-sok szennyes ruhát,
s mély-barna asszony-csuhát
csavart köréjük a nyári nap,
s áldoztak földig hajolva,

sarlóval kezükben a föld
előtt, s velük együtt áldozott
szívük alatt megőrzött
gyermekük, s egyre örölt
a nap, az év, a malomkerék
életekre szomjazott és

láttam a pelyvaként hullott
öregasszonyon, hogy szemében
örökös a gond — mindig
másokért — s láttam irigy
gép mellett fiatal munkáslány
mosolyát — később — és láttam

kilenc gyermekkel nagyanyám,
s anyámat mosni, varrni, főzni,
a húgomat számológép
mellett — szürke kis veréb
ujjain a gyűszű esténként —
s figyelem, hogy tíz év óta,

amióta asszony, egyre
szépül és teljesebb ember lett,
s miniszter-asszony sorsát,
író, színésznők harcát
figyelem és felelősséget
érzek a jogért, mit kaptunk —

és hogy mégis nők maradhatunk,
örökös párja a férfinak,
s anyja gyermekeinknek —
tudom, másfajta hit, meg
másfajta erő született, s a
fényét jaj sohase láttuk

anyáink síró arcán! Ember
a férfi volt, de ma
— mindnyájan
emberek vagyunk! Könnyebb?
Talán nehezebb, de szebb,
ezerszer szebb és én
köszönöm —
nem szégyen, hogy ember
vagyok!

Megjelent: Népszava, 1959.03.08.

Utolsó pillanat

Árnyékolt tenyerű málnalevelek
kíváncsiskodnak ablakom előtt,
s mögöttük szilva-, orgona- s vadgesztenyefa,
jegénye, nyárfa és sárgabarack
zöldjét köszöntik a vidám reggelek.

Nap tollászkodik szálkás villanypóznák
végtelen drótjain és vadgalamb
epekedik a zizegő lombok ágain,
buzdítva egyre bús, lankadt szárnyú vágyaim,
s kedvükkel piros mosolyomat óvják.

Megjelent: Kortárs, 1959/5. szám (május)

A te könnyeiddel...

Van, aki arra született,
van, aki abból él,
van, aki másképpen nem is tud lépni,
mint alázatos szívvel.

Gazda, ki ősszel szüretelt,
nő, ki urától fél, —
ember, ki másképpen nem is tud élni,
mint alázatos szívvel.

Oh, hogy gyűlölöm e szörnyet!
Hogy megnyomorított,
mellemre feküdt, s kiszívta a vérem
rút, gyalázatos göggel!

Mert tejtestvére a gőgnek
a beidomított
alázat! Kipróbált fegyver szegényen,
gyöngén, és békében törrel

támadás és — feltámadás!
Oh, hogy gyűlölöm e
rettenetes, korhadt örökséget,
s a mennyet, mit ígértek

érte, a végső számadás
igazságát! Földbe
porladó apám, beszélj! Mi szépet,
jót kaptál, s a kenyérnek

ízét érzed-e odaát?!
A múlt bíróival
ülnél egy lovon, vagy ők pokolban
égnek és te túllátsz a

latrokon?! — Vékony zsebórád
eladtuk rég, kihál
az emlék, elszenderül, de lobban,
fáj bennem! S az arcodra
hullott éveket lemarom
a te könnyeiddel.

Megjelent: Magyar Nemzet, 1959.11.01.

Őt kérdezem...

Az ősz télre vár, s már tavaszban kapál
a nyár, puttonyos szüretlé csorog a tél haján,
jégcsapok szárait fésűzi a tavasz,
a pólyás nyújtózik, üvölt, s máris kamasz
és feszes bőr helyett ránc terül az arc asztalán,
mi más ez, ha nem elmúlás, nem halál?!
Te azt mondod: élet, én mondom: talány
ez állandó megújulás. Az erő
titkát keresem! A győztes teremtő
búvóhelyét! Honnan a mérhetetlen szenvedély,
honnan az egészség a mammut-munkához,
a világjáráshoz, a rakéta-mához,
honnan a mindent elsöprő és fölényes erély,
honnan a megújulás, a nyers erő?!
Titkát keresem, a győztes teremtő
félte őrzött titkát! Sok-sok elvtársat
kérdesz, idős korukban csodáknak
urait, kérdezem külön-külön, kit nem ölelt
aranybölcső, — őt kérdezem, kit nem féltett
lakájok, frajjok hada és ha eltévedt,
egyedül talált haza! Honnan az erő?! Öreg
csontokban fáradhatatlan ész, s a szív?!
Honnan, s hová és miből épült az ív,
min végigfutnak teremtő napjai?!
Van-e panaszszava, s ha van, hallani,
hogy sok a munka, s fáradt az ember és a gondok
harcot vívnek az idegekkel?! Nem értem,
honnan az erő az egész világért, nem
értem, hisz bennem máris meszesednek a csontok,
családi gondok és úgy érzem gyakran,
vakond vagyok, hogy föl-föltúrt agyamban
magam vagyok és nem látok, nem hallok
senkit sehol! Olykor igen, — hogy csattog
fölöttem az élet vastalpakka messzeségbe
és félek, lemaradok és elmaradok
és sorsom mélybe hull alá és vakondok
alázata jut osztályrészemül, s a kék égbe
többé már nem nézhetek büntetlenül.

Megjelent: Népszava, 1959.11.29.

Ti kelletek

Kutyaugatás lapul a lompos csendre,
s távolban jajgató villamoskerekekre
ráfeszül, mint dobra a bőr,
idegszálaim tömegéből a figyelem.
Az óra tikk-takkolása hangos kegyelem
idebent, a meleg lakás
hortyogó útvesztőiben, hol mozdulatlan
pihenés guggol a nyitott szájon, s az
[arcban
kifényesedett nappalok
hallgatnak. — Most akarlak élet! Jaj,
[ilyenkor
kellesz nagyon, nagyon! Nem mámor,
[nem tüzes bor
játékos komédiája, —
ti kelletek csendes, derűs hétköznapiak,
s családi békességgel terített asztalok!

Íródott: Az ügynök halála című színdarab próbái közben, 1959. nov. 11.

Megjelent: Film Színház Muzsika, 1960.01.01.

Romhányi szürkület

Romhányban is ilyenkor
már késő délutánra jár a nap,
a szürkeség a küszöb
előtt hasal és a kéményekből
száll a füst, behullva
kesernyés, rőt avarillatokba,
magános szakadékba
kint a hegyek között. Láthatatlan
testét falnak veti a
levegő, így pihen, mozdulatlan,
mint a jóllakott tehén
bent, az istállóban, s a baromfi
porta táján felpityeg
a csend, a házőrző most megpihen,
ittthon a család, s jószág,
csak a kóbor kéményfüst tekereg.
Szoborcsoportok a fák
a hegyek közé futó utak két
oldalán, s villanypóznák
őrzik e földbarnából gyúrt csodát.
A kúton lánc nyöszörög,
mint amikor fogát csikorgatja
az álmodó és sárga
fények, napraforgók nyílnak sötét
ablakokon. Itt az ősz
és nemsokára itt a tél, fehér
kemencepadkákon a mézszínű
csó s kukoricalevél.

Megjelent: Ország-Világ, 1960.01.06.

Huszonhatodikára

Ha ünnepeljük a szilvesztert,
mért ne ünnepelnénk a születésnapot?!
Mert egy évvel ismét öregebbek vagyunk?
Ez nem szégyen, csupán elgondolkoztató,
hogy napjaink, mint egy-egy vitorlánhajó,
végtelenbe sodródnak a széllal. Harcunk,
bukásunk, sikerünk tenger-vízre dobott:
örömbe és keserűségbe,

jólétbe és nélkülözésbe,
biztos partra, honnan letép a fürgeteg,
örvény szájába, honnét kidob az erő,
egy szál deszkára, mely megmenti éveid,
a kiszolgáltatottak szent törvényeit! –
Bukásunk, sikerünk olykor vérremenő
és elmúlt éveink sustorogva kelnek
a holnap kemence-paraszán.

Jaj, hogyha megégsz! Jaj, hogyha nyers
maradsz! Az idő ínye megízlel, s kiköp,
vagy eltüntet hatalmas barlangjaiban.
Válassz hát, mi a jobb?! - Én még álmaimban
sem tudom! Röpke pihenésben meghibban
a szándék, s nyilvánvaló, hogy nem színarany
vidám pengése a kérdés, inkább cölöp,
mihez a ravasz idő kötöz.

Az ötven év születésnapján
talán egyik gyermekkori januárra
gondolsz, vagy a későbbi évek valamely
havas fergetegére, s az emlékezés
csapraver benned rég-volt színeket, s kevés
most minden boldogság, s a szó csak közhely
és gondolataid ma oly vigyázva
tapogatódnak, mint ősz a nyárban.

Íródott:

Selényi Etelka ezzel a verssel köszöntötte fel Major Tamást 50. születésnapja alkalmából,
1960. január 26-án

Forrás: Országos Színháztörténeti Múzeum és Intézet,
Kézirattár, Leltári szám: 2013.99.1.

Egy délutáni előadás

A komédiás a mozivászon előtt állt,
fiatal volt és karikákat dobált. Sötét,
félíg telt nézőtér figyelt,
aztán színes palackokat
hajigált a zene ritmusára. Delfinek
voltak, láttam! De már rabok,
fába merevült, kiégett
lelkű, rutinos táncosok, - A fiú, széles
homlokán ugráltatta őket, s ha elmaradt,
vagy kelleetlenül szólt a taps, -
egy fintor, s a gyerek tovább
rohant, az ujján labdákat táncoltatott,
hatalmas, piros, fehér-pöttyös labdákat,
farsang-labdákat, műanyag
labdákat és ez már tetszett,
óh, a közönség mulatott!
Majd beszélő kiskutyák vonultak fel sorban:
tehetséges vagyok! - Tehetségesebb vagyok! –
De a legtehetségesebb én vagyok! - Így ugatgattak
zordan, s végül illedelmesen meghajoltak.
A legnagyobb sikert azonban néhány majom
vívta ki, - egy néma spleen,
majd egy lesújtó tekintet,
gőg, s hisztéria vonult csupasz küllemekkel,
s a közönség tombolt: nem olyan, mint az ember?!

Megjelent: Gong, 1960. február

Kecskemét felé

Az ég alacsonyan,
szürke-puhán suhant autónk nyomán
és az országúton
csupa-fehér hógyöngy izzadott, s ledér
fák meztelenkedtek, —
csont a csonttal ölelkezhet így, foggal,
mi túléli ajkunk
múlandó anyagát, — barna repedt
agyarakkal, — láttam —
csókolódtak a fák, s kerek hordóknak
tűntek a tanyasi
házak, abroncs a láthatár, s befagyott,
hatalmas tó a rét,
meg a szántó és elfáradt igásló
a szél, — úgy elhagytuk,
oly könnyedén, mint sírdogáló, szegény
anyánkat, hogyha hív
a munka, vagy szenvedély; s időt zavart
a perc, a rest talpú
lomhát a gyors kis cseléd, míg foltozott
unalom-kendőjén
átsütött a vér. Régen-volt nyarakra
emlékeztetett és
arra, hogy jó élni, ha van miért, jó
így szállni várva-várt
boldogságok felé!

Megjelent:

Kortárs, 1960/2. szám (február)

Kanadai Magyar Munkás, 1962.02.08.

(A Kanadai Magyar Munkás című lapban megjelent verzióban a vers végén lévő felkiáltójel helyett pont található.)

Nincs békességem

1.

Fehér szélt füttyül
a tavasszal kacérkodó január,
s mint a holdfényben lopódzó jaguár
villámló szeme,

figyel a lucskos
estben a riszáló, kétes lámpafény,
hóból és sárból harapva jókaréj
rémült éjtszakát.

2.

Ember igyekszik
zsiros kalappal a bizonytalanon
át, sárga szemmel, csatakos utakon,
tán hazafelé.

Ő a félelem.
Fagyott tíz ujja ököltre csomózva
görcsösen lendül és a semmit hordja
süppedt titokban.

Görnyedt árnyéka
utána csoszsan, imbolyogva, hosszan,
hogy a villamossín sikongva roppan,
mikor ráhuppan

szutykosan, búsan.
Csontváz kötőfék húzza, vonja, s a szél
vihogva rálép, hogy menten elalél korgó
gyomorral.

3.

Kutyák ugatják,
haragos szőrű, nagy fekete labdák, —
az éjtszakát, s piros nyelvükkel falják
borzas éhesen

a temetetlen
hullát. Ez a tél és nincs remény fényes
hátú bogarakat lesni beszédes
nyári reggelen.

Megjelent: Kortárs, 1960/2. szám (február)

Felelet

A költemény csak hangulat —
mondjad. — Hát emelőrudat
nem forgat a szó, igaz — gondolattal
játszik „csupán”, mint madárral a karvaly,
hogy máris csőrébe kapja,
s cipelje fel, a magasba,
s a tátott szájú fészek véreset sóhajt. —
Valóság a kín és az öröm, s kókadt,
kielégült karvaly-szavak
csőrén láz, s gondolat ragad. —
A költemény csak hangulat —
gyanakodtál. — Nem! — Kér, kutat
a megértés után! Tűzijátéknak
vélted, söprűnyélen foszforbélnek, vagy
luftballonnak, mely rongydarab
csupán, ha gáz nélkül marad?! —
Hazugságnak hitted a valót, mert szebb,
különb, mint amit ismer már kívénhedt
józsánságod alján a gúny!

Megjelent:

Gong, 1960. március

Élet és Irodalom, 1960.07.22.

Egy pillanatért...

A kék a szerelem nélkül mitse ér!
Igénytelenséget szolgál ledér
vágyával a vér, a rest, öreg vér.

Ki nem szeret nem ismeri a kéjt!
Hiába szel kalácsból jó karéjt,
örökké éhezik és aranyért

se kaphat boldog kielégülést.
Kit a szerelem szeret mindent megért!
A világot kapja egy pillanatért!

Megjelent: Gong, 1960. március

Díszlet

Narancshéjsárga, óriási gyümölcs a nap,
s a fa törzse egy sima, szilvakék égdarab.
Alatta a föld;
égetett sziennába gyúrt cinóber-vörös,
tengerkék, ami fölött acélszürke köröz.

Megjelent: Gong, 1960. március

Díszlet

Narancshéjsárga, óriási gyümölcs a nap,
s a fa törzse egy sima, szilvakék égdarab.
Alatta a föld,
égetett sziennába gyúrt cinóber-vörös,
tengerkék, ami fölött acélszürke köröz.
A gyökerei,
mi emberek, — látók, hallók, —
hangya-istenek.

Megjelent: Film Színház Muzsika, 1960.11.11.

Láncreakció

Láncreakció, maghasadás,-
erről tanultam az atomtanfolyamon,
a borzalmas lényegről,
mi kánkánt táncol idegeink fölött.
De én süket vagyok, - jóságos örület!
És én megvakultam, - észbontó szerelem!
Az agy, akár az uránmag, hasad,
s a sok újabb neutron
ismét csak szabad! Láncreakció!
Szánkra egy újabb száj tapad,
s újra és újra egy újabb agy hasad.
Óh bűnös háborúk, szerelmi csaták,
békességet keres az asszony és a férfi,
fiú és egy leány! Gyilkos füstszalagok
hajunkba fonva, láthatatlan mérgek
a felhajtott borban
neutron, s az urán
a szerelmes csókban! Fertőzöttek vagyunk
máris valahányan –
békéért kiáltok,
békéért könyörgöm
asszonyok nevében,
férfiak nevében,
gyermekeinkért - és a szerelemért, -
az egész világnak!

Megjelent: Gong, 1960. április-május

Sose lesz vége!

Az oroszlánszáj hullatja virágát
a júliusi sáros kerteken
és szirmokból szőtt, puha szőnyegen
ébred a reggel.

Madárdal csattog és vadgalamb felel,
s hármat paskolja kint a réteket,
s a szekérvomokban tengereket
fodroz a szellő.

Jön, jön az eső! S majd sose lesz vége!
Láthatatlan erő hintáztatja
a jegenyéket, s hullott barackba
harap a vihar.

Jaj, de kívánjuk a napot, de várjuk
nehéz szívű, ázott hajnalokon,
komor estéken, s riadt harcokon
a jó másnapot!

Megjelent: Kortárs, 1960/9. szám (szeptember)

A kagyló

Hogy fejem nincs, azt gondolják, érezni
sem tudok!
Kagylóházamat jaj nem őrzi
szerencseburok.
Az ár sodor, a halász rám vadász,
s ki szórakozik vélem, megaláz
inkább, mint egy éhenkórász, hisz ő is
szétfeszít,
bár én nem bántottam sem őt, sem
ellenségeit.

Megjelent: Ország-Világ, 1960.09.28.

Kagyló

Hogy fejem nincs, azt gondolják, érezni
sem tudok!
Kagylóházamat jaj nem őrzi
szerencseburok,
az ár sodor, a halász rám vadász,
s ki szórakozik vélem, megaláz
inkább, mint egy éhenkórász, hisz ő is
szétfeszít,
bár én nem bántottam sem őt, sem ellenségeit!

Megjelent: Film Színház Muzsika, 1960.11.11.

Szegény szomszédasszony

Tudja, hogy őt cselédnek rendelték e földre
és lázad egy életen
át. - Sose lesz jobb nekem, -
dünnyögi, - majd a földben! Ott végre megpihen

az én lelkem is! Nincs igazság! - és villámlik
hámlott, fekete szeme.
Óh, csakis őellene
szövetkezett a világ, s megátalkodott mind

a fiatalság! Hogy holnap már karosszékbe
ültetik? Mit számít az?!
Hisz meglopta a pimasz
sors hetven éven át, s vénségére, most akar

fizetni holmi kárpótlást?! Ha szótfogadtak
volna - jaj a gyerekek! –
úgy jó dolga lehetett
volna! De nem bírt egyikükkel sem, még apjuk

sem szegény! - Most akarják dédelgetni hetven
év után?! Hát nem, nem kell! –
S szurkáló gyűlölettel
fizet minden napért, amit munkában töltött.

Nem kíméli fiát, menyét, s az unokáját
sem dédelgeti. Horzsolt
lelkén sötét, felborzolt
szálú ideg-függönyök, kietlen mészsziklák

agyában, hol csak befulladt magányosság peng,
s perzsel a megnemértés. –
Ahol farkaszemet néz
az adtam-kaptam két bestiája, - többé nincs
békesség.

Megjelent: Gong, 1960. szeptember-október

Olvasópróbán

Papírlapok fölött zizegnek a szavak;
segítenek, türelmetlenkednek, -
munkáról, jövőendő sikerről vallanak.
Színészek, s rendező egyet akar,

s az író is, aki ma nincs jelen. Sűgő,
ügyelő is tudja, hogy szerepe
nem lényegtelen. Szándékot gyűjtogató
minden szó; a jó előadásért!

Hogy elfelejtet minden "ént" a cél! Kemény
akarás nélkül is csak a lényeg
él, hogy kiaknázva az ész, a szenvedély
lételét; alkothasson a színész.

A dramaturg, díszlettervező, a műszak
és jelmeztervező: segédcsoport,
s nem is akármilyen; rag
lenne szó végén a játék nélkülük. –

Az átforrósodott levegő majd kihűl,
s majd újra és újra felhevül,
jönnek az újak, a mások, ránehezül
az elmúlás erre a napra is.

Új olvasópróbák, új színészek jönnek,
új sikerek, s türelmetlenséget,
új áldozatok születnek és börtönnek
érezve sorsukat tűnnek el

majd újra, új izgalmak, s új tehetségek
követik a régieket sorban.
Emlékszem... mint futószalagon, képek
peregnek előttem; arcok, szavak,
mozdulatok, múltba hullt olvasópróbák...
s felüvölt bennem a kérdés:
hát ez lenne a valóság?!

Megjelent: Gong, 1961. február

Harc

Nem kényelem kötöz, nem gyávaság altat, sem asszony
valóm. Én - sürgetem magam és mint a növényt, ültetem
lelkem szikes, zsíros, homokos, agyagos
talajba, hogy lássam; hol örül otthonos
nyugalommal, s melyiket hogy túri el és mivé edzi,
vagy sorvasztja a gyötrelem, hol, s miért állapodik

meg, hogy többé ne bolygassam, mert ez - és itt - ő, s vége
az életének, ha új talajba ültetem! Sürgetem
én, már-már percenként próbálom erejét,
s nemhogy fogyna, de óriásra nő a lét
sovány karjaiban, s egyre többet bír, egyre több vért szív
ki fiatal éveimből, s lassanként már elszárad

a türelem, hogy kipróbáljam a lelkemet. - Zsarnok
kedvére ő rángat, terel, olykor birkózunk, hempergünk
a meredekeken, s már kívánom, bár csak
zuhannánk alá; a nyugtalan világnak
jobb lesz majd talán! - Nem látja senki harcomat;
hogyan hányszor vérzem el egyetlen egy napon.

S hogy hányszor ámul látóvá szemem, - én tudom, s hogy hányszor
mondom: már ismerem - és hányszor: bár nem eléggé, - görbék
hátán a púpot, az okot, hogy miért, s a szépség gazdag
fényét a szabadság újszülöttein, s hogy akarom
minden felszínnek a mélyét, a millió miértet,
s a hogyan, - nem, nem menekülök. Tisztázom a kérdést, hogy
megedződtem, vagy elsorvadtam e kemény harc alatt.

Megjelent: Gong, 1961. március

Így könyörgött az április...

Óh, hogyha egyszer igennel felelnél,
csak egyszer mondanád; szeretsz
és nélkülem nem tudsz már élni sem,
hogy elviselhetetlenek a nappalok, éjtszakák,
s nincsen óra és perc, mi nélkülem
iparkodna tovább, óh hogyha egyszer mondanád;
szeretsz! Kívánom hallani esküdet,
hogy én, én és én, csakis én kellek neked! Mondd,
gyönyörű szerelmem! Egyszer engedd
szabadon kószálni, ajkadon, láncrafüzött rabjaid;
a szavakat, - vágyaddal táplált, véreddel itatott
rabszolgáidat! Meglásd, én felszabadítom
testüket-lelküket, mondd gyönyörúségem,
egyszer mondd, hogy szeretsz!

Megjelent: Gong, 1961. április

Május volt

Foltos felhő-kendőjét letépte válláról a hold...
én láttam, a virágzó vadgesztenyefák alól.
Május volt. Az esti, budai utca frissen locsolt
kövein magános léptem kopogott,
majd megálltam, s magamhoz engedtem a fenti s lenti
titkokat, s egyé vált bennem ismert, ismeretlen,
a föld és az égboltozat, múlt és jelen ezernyi
lihegése nyújtotta karját, - a semmi
s a minden kerek-egésszé nőtt élet-káprázata,
nem csoda, csupán a látottak, tanultak, tények,
elképzelések, - millió évek vasakarata,

Megjelent: Gong, 1961. május

Hatvanhat év után...

Elmesélte, mennyit szenvedett,
hogyan kínoztá a sors, s saját természete,
hogy mint gyermek, testvéreinek
ruhát varrt, s kenyeret dagasztott, s estefelé
tanult, ha ideje engedte. –
Vőlegényét katonának vitték és várta
tíz évig, hűségesen. Rendre
hulltak az évek, s maga sem tudta, - csodára
vár és máshoz ment, tíz év után,
egy idegenhez, ki eléje állt. - A falut,
hol éltek, nem szerette, csupán
férje kedvéért tűrte el, s tán nem is aludt
soha, soha, hajszolva terhes
életét, nappal konyhában, kertben dolgozott,
éjjel hímzett, foltozott, s ügyes
ujjakkal teremtett lámpát, babát, állatot. –
Két kislánynak adott életet
ő, aki a legszebb lány volt, s asszony, s ünnepelt
háziasszony, mikor terített
asztallal várta övéit - és nem lehetett
boldog sohasem. Nem értette
férjét, csupán szerette, - ki mások üdvéért
családját s magát gyötörtette,
koldulásra jutatta, s még betegen se kért
kegyelmet. Sohasem. - S ápolta
gyermekait, férjét, s nem létezett munka, mit
két kézzel meg ne ragadt volna,
s könnyes köszönöm-mel zárta napjait.
Majd lányai férjhez mentek, s egy
lányunokája született, akit ő nevelt. –
Lányai néki idegenek,
s már unokája is, - nem érti a könyveket,
mert a betű néki idegen. –
A férjét eltemette és szétosztogatta
mindenét, s dolgozott szüntelen,
öregén, betegen, gyermekeire hagyva
ezt is, utolsó erejét. S most,
hogyan elnézem a betegágyban, megdöbbenek, -
mily kifosztott, magárahagyott
szegény...
Elfogad lányának? – kérdezem.
Naponta hozok tréfát, örömet! –
De ő csak fejét ingatja csendesén,
s lassan szól: pedig szeretlek... idegen.

Megjelent: Gong, 1961. június-július

Nász

Oh, ha egyszer igennel felelnél,
Csak egyszer mondanád, hogy nem!
És nélkülem tudsz csak élni!
Csak velem vagy gondolatban!
Idő, gond, bú, bánat,
Homály, mély csönd stb. üli meg a lelkem!
A szabadba vágyom, s hozzád,
Hogy lelkünk a légben egyesülve,
Földszárnyakon repülve,
Igennel-nemmel
kar-karba öltve
Reggelek, hajnalok, delek,
délutánok és minden napszakok,
Főleg napnyugták,
Ajkam ajkadat tépi, marja, marcangolja,
Nyújtsd kezéd, és
Mondd, csak egyszer mondd, hogy
Igen, vagy nem!

Megjelent: Gong, 1961. június-július

Agyag edény

Ajándékaid eszemet vették,
s nem éreztem a boldogság ízét.
Egyre többet akartam és kértem;
elégedetlenség börtönében
falba vágtak őrtöngő vágyaim,
türelmetlenségem vasrácsot reszelt,
s csak Veled pörlekedett a szívem.

Mindent, mindent visszavettél. Oh nem
egyszerre, — évről-évre, hónapról-
hónapra, hétről-hétre, majd napról-
napra, aztán óránként, s percenként
már, s én gyűlöltelek; hát ajándék, —
vagy hitel volt szerelem, pénz, siker?!
Sohasem kértem, hogy legyek, de ha
már vagyok, féregként nem élhettem
rámkényszerített, s véges életem!

Gyűlöltelek,
mindennél jobban gyűlöltelek,
a világ nevében gyűlöltelek;
nyomorékokért és háborúkért,
börtönökért és akasztófákért
a győzedelmes hazugságokért
és megvesszőzött igazságokért,
mindenkinél jobban gyűlöltelek
bosszúálló, süket hatalmadért...
nem és nem bírtam fejthajtani
Előtted, aki mindent, s mindenkit
elrabolt tőlem... de tévedtem, —
akadt még mit visszavenni, S akkor...
igen... végre összetörtem. — Agyag
edény, — milyen semmi, mily lényegtelen.

Én nem tudok mit kezdeni véle.
Kérni sem merek, — bár előttem állsz. —
S hogy elindulsz, nyomodba szegődöm,
messziről csupán, hisz tisztátalan,
olcsó cserepeim nem nyújthatom
Feléd... mégis boldog vagyok.

Ősz van,
s bizonyosan jön a tél. Gyerekek
hancúroznak a faszorban, s szedik
a vadgesztenyét. Egerben szőlőt
szüretelnek és lent, a Mecsekben
szarvasra lesnek. A lenfonóban
orsók száguldanak, s a repülők,
vonatok zsúfolva emberekkel.
Az aszfaltból virág nő és sűrű,
ágas-bogas antenna-hálózat
szövi át a földet.

De én

Rád figyelek... messziről követlek...
jaj, ha ismét elveszítelek! Félek;
éhenvesznék, szomjan halnék Nélküled.

Megjelent: Evangélikus Élet, 1963.10.20.

Kapi Etelka: Este (A szerző, Selényi Etelka lánya)

Magnéziumszalag az est, -
felizzik a volt-nap felett.
Nagyot lobbanva szétesik
és szürke por száll reggelig.

Kiáradt Duna-víz az est
és fényes, ékes esőcsepp;
a felhők könnye földre hull,
s "élő" gyémánttá alakul.

Viharbarlang is ám az est,
jajgató visszhangokat kelt
benne az óriás; a szél
s tüzet nyel a villámfénynél.

Holnap? - szitakötő az est.
Szivárványszínnel érezett
szárnyain a lebukó nap
vérvörös hajszála tapad.

Máskor? - tücsökzene az est!
A fürge vonó sose rest
vidám nótákat zengeni,
s az ősz, telet csak neveti.

Ma földrehullt dió az est...
a nagyapám is így esett.
Egy szót se szólt és itthagyt,
bár sírva kértem, - hallgatott.

Megjelent: Gong, 1960. december, rendkívüli kiadás

Selényi Etelka további verseiről jelenleg csak egyetlen információ érhető el. Egy 1963-as újságcikkben említésre kerül, hogy az Irodalmi Színpad, Tiszta szóval című élő folyóiratának harmadik számában a költőnőtől elhangzott az Utazás című vers, ám ez a vers jelenleg nem fellelhető. Mindezekon túl viszont biztosra vehető, hogy a fent összegyűjtött költemények, csupán a töredékét reprezentálják Selényi Etelka teljes költői munkásságának.

Külön köszönetemet szeretném kifejezni azoknak, akik nélkül a fenti versek összegyűjtése nem történhetett volna meg:

* Arcanum

* Hungaricana

* Magyar Evangélikus Digitális Tár (MEDiT)

* Országos Színháztörténeti Múzeum és Intézet / Gajdó Tamás

* Országos Széchényi Könyvtár

A verseket egybegyűjtötte: Táborosi Attila.

Ezen gyűjtemény a karolyibelaszinmuvesz.hu/selenyi-etelka/ oldalon került közzétételre.

Selemuji Skelha